

1. függelék a 8 /2018. (XI.7.) önkormányzati rendelethez

Településkép védelme szempontjából kiemelt területek

A.)Táj- és természetvédelem alatt álló területek

Jelmagyarázat:

NOH - magterület	Természeti terület
NOH - ökológiai folyosó	Egyedi tájértékek

Egyedi tájértékek (a Kiskunsági nemzeti park Igazgatóság felmérése):

Ssz.	Név	Pontos helyszín	Főbb jellemzők	Állapot, állag
1	Kőkereszt	Az 55. sz. főút és a volt Petőfi MGT SZ bekötőútjának találkozási pontjától 25 méterre, délkeletre.	Szürke színű műkő kereszt, szürkére festett fémkerítéssel, fém virágtartóval. Véssett felirata: Jézusom szeretlek kopott, nehezen olvasható. A kerítés nem zárt körben, nyolcadrésben hiányzik. A keresztet keskeny fűves mezsgye veszi körül és az alapja kissé kiemelkedik a környezetéből. Út nem vezet hozzá, művelt szántók veszik körbe.	A véssett felirat javításra szorul, de egyebekben az objektum a korának megfelelő állapotú.
2	Szabó-Viszmegek kereszt	A Kossuth L. és a Bajcsy-Zsilinszky E. utca kereszteződése.	Szürke színű kőkereszt, fémkerítéssel, beton talappal. A márványtáblán olvasható felirata: Isten dicsőségére emeltette Szabó György és neje Viszmegek Rozália és családja 1941. A kerítés zárt körben. A korpusz és a Mária-alak is ép. Jól látható I.N.R.I. véssett felirat a korpusz felett.	Karbantartott.
3	Gólyafészek	A sportpálya mellett, a József A. és a Bajcsy-Zsilinszky E. utca kereszteződésében.	Fa A-oszlop magassítással. Lakott.	Az átlagosnál kisebb és kevésbé stabil gólyafészek.
4	Kerekes kút	A Hámán Kató és a Bajcsy-Zsilinszky E. utca kereszteződése.	Beton talappal, régi típusú, fém közkút beton tálcával. A mozgatókar kerék formájú a hagyományos kerekes kútak mintájára.	A fém kútrész avitt, rozsdás. A beton részekből kisebb töredékek hiányoznak, de viszonylagosan épek.
5	Faluszéli kereszt	A Bajcsy-Zsilinszky E. utca legdélebbi házától kb. 110 méterre, délre.	Műkő kereszt korpuszal és fém virágtartóval, INRI felirattal. Új építésű deszkakerítés veszi teljesen körbe, mely elől nyitható.	Karbantartott.
6	Norton kút	Szabadság tér	Beton alapon fém Norton kút, fém anyagú, díszes kialakítású tálcával. Az emelő kar vége visszahajlítva görbített.	A fém részek rozsdásak.
7	Szentháromság-szobor	Szabadság tér, a templom előtt.	Szentháromság-szobor. Helyi történeti érték. Négy szobor díszíti, melyből három az oszlop közepén. Láncos kerítés veszi körbe, közvetlen környezete parkosított. A szobrok és az oszlopot körbefutó díszítés fehér színű, az egész szoborkompozíció vörösbarna a lábazat kivételével. A feliratos tábla előtt párkány, rajta fém virágtartó.	Helyenként mállott, különösen a lábazatközei részekben.

8	Római katolikus templom	Szabadság tér	Klasszicista stílusban épült. Grassalkovich herceg által építtetett. A zsindeyes tetőfedését az 1900-as évek elején cserélték le. A torony szürke bádorgorítású. Az épület rózsaszín, fehér keretézéssel. Toronyórával és zsalugáteres, zöld színű toronyablakkal ellátott.	A mállás, ázás kezdődő jelei felismerhetőek.
9	Templomi kereszt	Szabadság tér, a templom előtt.	Kőkereszt fém korpuszal, fém INRI-felirattal, fém Mária-domborművel és fém virágtartóval. A kereszt lábánál terméskősor. A kereszt tartóoszlopa szürkére festett. A lábazat meglehetősen magas. A tartóoszlopon fehérre festett táblarész, rajta felirat: Állították ifj. Tüske János és neje Pásztor Anna 1877 Alapítványt tett néhai Pásztor Ferenc 1836	Az idő meglátszik rajta, de megfelelő állapotú.
10	Szent Márton szobor	A Kossuth L. utca és a Szabadság tér találkozási pontjában.	Betonalapzaton és lábazaton álló festett oszlop, rajta a színes festett szobor. Az oszlop vésett felirata: Alapították Szalay István és Szalay János 1874. Szent Márton alakja keresztet tart kezében.	Mállott részek főként a szobortartó oszlopon.
11	Szent Márton emléktábla	A Kossuth L. utca és a Szabadság tér találkozási pontjában álló ház falán. Kossuth L. u. 43.	Téglaőrös műkő-dombormű egy ház falán. A Szent Mártonnal kapcsolatos feljegyzések megemlítik segítőkészségét, jóindulatát. Egy este nélkülöző koldussal találkozott, akit rablók fosztottak ki és vertek meg. Köpenyét kardjával kettévágta, egyik felét a koldus vállára borította. A dombormű ezt a mozzanatot ábrázolja. Álmában Jézus jelent meg a koldusnak adott köpenydarabban. A domborfelirat fent: Szent Márton, lent: ...szállj újból Földünkre adj új köntöst lelkünkre.	Újszerű.
12	Polgári ház	Kossuth L. utca 66.	Vörös cseréptetős, fehér falú, sötétbarna lábazatú polgári ház. A homlokzat felső része gazdagon díszített. Az ablakpárkány és az ablakkeretek sötétbarna színűek ugyancsak. Nem rég lehetett felújítva.	Túlnyomóan újszerű, de a lábazat közeli részen, az abalakok alatt kissé kopott a festés.
13	Kapu	Rákóczi F. utca 44.	Feltehetően egykoron a portára a szekerek bejutását lehetővé tevő nagy átmérőjű kapu. A díszes, íves tetőrész két csúcsos oszlop között, fa tartógerenda fölött található. Téglaépítésű, okkersárga festéssel. Stílus- és koridegen fémajtó zárja le a kapunyílást.	Az oszloprész különösen mállott.

14	Módos parasztház	Rákóczi F. utca 40.	Cseréptetős, hagyományos kapuval. A homlokzat, oromzat és kapu okkersárga, a lábazat sötétebb árnyalatú. A homlokzati díszítések és a lábazat korábban vörös festésű volt a mállott részek tanúsága szerint. A három utcára néző homlokzati nyílászárók közül kettő stílusidegen, új, modern. A korábbi faszerkezetű.	Több helyen mállott, omló vakolattal és hiányzó festéssel.
15	Lakóház	Rákóczi F. utca	Hagyományos stílusú, nyeregvetős lakóház. Lépcsős oromzatú. A tetőzet síkpala borítású. A homlokzat közép- és alsórése okkersárga, a felső rész sötétebb árnyalatú, barnás. A lábazat szürke. A nyílászárók faszerkezetűek. Az ereszcsonorna új.	A lábazat felől a homlokzat már felázott, de egészében nézve még megfelelő állapotú.
16	Tüske-kereszt	A Dózsa Gy. utca és a belőle északra ágazó földút kereszteződésében.	Lépcsős lábazaton álló, fehérre festett kőkereszt. A kereszt alatti rész vakolt. Fém virágtartó. A téglából épített lábazat sárgásbarna színű, vakolt. A műkő tábla felirata: „Isten dicsőségére emeltette Tüske János és neje Malonovics Teréz 1891. Sztipich Bácsalmás”.	A vakolt és festett részek mállottak.
17	Lajkó Márton színmalma	A belterület és a külterület északi határán, Dózsa Gy. utca 9.	Népi építészeti emlék. Szabadon álló, csonka kúp alakú, kúptetős, téglaburkolatos épület. Födémei, belső szerkezete, berendezése hiányos. Raktárnak használják. Kör alaprajzú. Fala vakolatlan téglá, teteje festett bádóg. A földszinti nyílások széles, fehérre meszelt szalagkeretbe mélyülnek. Belseje elhanyagolt, szerkezete hiányos. Külső mechanikai elemei (pl. vitorla) hiányoznak.	Födémei, belső szerkezete, berendezése hiányos. Külsejét a tulajdonos rendben tartja, lábazatát idén javították és a nyílászárók kereteit is átfestették. Bádógtetejét tavaly festették át. 1997.
18	Lakóház homlokzata	Kossuth L. utcán álló ház, a Béke utca és a Szabadság tér között.	Gazdagon díszített homlokzat kialakítás lakóházon. Az eredeti homlokzati viszonyokat megváltoztatták. Az ajtót befalazták. Az ablakok nyílászárói modernizáltak, stílusidegenek. A vakolás feltehetően friss, a festés hiányzik. A tető a stílusnak megfelelő, de a kapu ajtaja fém, nem korhű.	A falak repedezettek, az ablakok nyílászárói stílusidegenek, de a felülete jórészt ép.
19	Vízmeg-kereszt	A belterület délnyugati sarkától 440 méterre, délnyugatra, a főúttól délre kb. 35 méterre.	Kőkereszt márványtáblával (mészkö). A vörös márványtábla felirata: „I. N. D. Emeltette Vízmege Pál és neje Burczki Klára 1923. és három unoka”	A Krisztus-alak jobb karja hiányzik. Korábban feltehetően Mária-alak is volt a Krisztus-alak alatt.

20	Déli védelmi rendszer bunkerei	A belterülettől délre, a löszhátságok tetőszintjében.	Vasbeton bunkerek, melyeket a Rákosi-korszakban a jugoszláv, illetve NATO tagországi támadás ellen, átfogó védelmi rendszer részeként titokban építettek a szovjet vezetés indíttatására. A borsódi határában legalább 5 ilyen található. Építésükhöz földmunka is kapcsolódott. A helyeket jellemzően kiemelkedésen létesítették. Használatukra nem került sor. Mára fás és lágyszárú gyomvegetáció nőtte be őket. A nyitott bejáratokon idővel a talaj behordódik, ezért a járatok eltömődhetnek.	A növényzet különböző mértékben benővi őket, talaj hordódik beléjük, vagy kimosódhat alóluk, ezért szerkezetileg is deformálódhatnak.
21	Érmaradvány	A szélmalom szomszédságában.	A kevés természetközeli gyeptörödékek egyike leginkább jellegtelen vegetációval, melyre a mocsárréti elemek is jellemzőek. Legeltetik. A területen a mára csatornázott Kígyós természetes mederformája is felismerhető. A meanderező Kígyósnak köszönhetően a meder felülnézeti képe hullámvonalban görbült sáv. A folyó víz által képzett eróziós part alacsony tereplépcsőként jelenik meg. Vízjárta térszín. Összegyülekező vizeit árok csapolja meg a Mátételkei-Kígyós-csatorna irányába.	Természetközeli, de jellegtelen.
22	Kaszáló	A községtől északra, a Mátételkei-Kígyós csatorna mellett	Jellegtelen kaszált gyepek. Szikesedik. A legmélyebb részein időszakos vízborítás jön létre a csapadékos években. Szántó vágja két részre.	Víznyomlag gyommentes. Természetközeli.
23	Szalay-kereszt	Temető, Kinizsi utca	Festett kőkereszt korpusszal, Mária-alakkal, INRI-táblával. Szürkére festett. A tartóoszlopon lévő márványtábla felirata: Megváltásunk e jelvényét Isten nagyobb dicsőségére emeltette ifj. Szalay János és neje Szabó Mária 1909. Temetői környezetben található.	Karbantartott.
24	Szabó-kereszt oszlop	Temető, Kinizsi utca	Kereszt nélküli kő-tartóoszlop. Felirata rosszul olvasható, az olvasható rész: Ezen keresztet Isten dicsőségére emeltette Szabó László és neje Csordás Anna egyetlen fiuknak LÁSZLÓNAK emlékére Ki 1916 augusztus 2-án az orosz harctéren 23 éves korában hősi halált halt. Temetői környezetben található.	Hiányos, nem gondozott.
25	Temetői kereszt	Temető, Kinizsi utca	Egyszerű kőkereszt, faragott korpusszal. Temetői környezetben.	Kopott.
26	Kálvária kereszt	Temető, Kinizsi utca	Három kereszt oszlop, de a jobb oldalról hiányzik a kereszt. A bal oldali alak (lator) a középső kereszt felé (Jézus keresztje) néz. A kőkeresztek fehérre festettek. Jézus keresztje díszesebb, a kereszt hegyesen végződik, a tartóoszlop táblás kialakítású. Jézus alatt Mária-alak. A középső kereszt vésett felirata: Tüske Ferencz 1887	Hiányos, nem karbantartott. A festés kopott.

B.) Örökségvédelemmel érintett területek

A település műemléke és műemléki környezetéhez tartozó ingatlanok:

törzs-szám	azonosító	helység	név	védelem	helyrajzi szám
623	20718	Tataháza	Lajkó Márton-féle szélmalom ex-legye műemléki környezete	Műemléki környezet	103, 99, 70, 65/3, 65/2, 65/1, 115, 111, 110, 108, 107, 105, 104, 102, 100, 09/10
623	2362	Tataháza	Lajkó Márton-féle szélmalom	Műemlék	106

A település régészeti lelőhelyei:

azonosító	település	lelőhely-szám	név	HRSZ
27600	Tataháza	1	Határ-dűlő	045/25, 045/24, 045/41, 045/26, 045/40, 045/39, 045/38, 045/36
71907	Tataháza	2	Kuriák-dűlő	0103/20, 0103/21, 0103/22, 0103/23, 0103/24, 0144/14, 0156, 0103/19
72699	Tataháza	3	Tataházától K-re	0151/26, 0161/2, 0151/27, 0169, 898/5, 898/4, 898/2, 897
74817	Tataháza	4	Káposztás és Herés dűlő, Csatorna (1. RL)	045/36, 033/20, 028/20, 031, 029, 033/1
82571	Tataháza	5	Parlag-dűlő, Római út	0118/23, 0118/22, 0105/1, 0105/3, 0118/21, 0105/39, 0105/37, 0105/38, 0114
82573	Tataháza	6	Kopolya-dűlő, Római út	0101/9, 0101/8, 0101/7
82575	Tataháza	7	Hegyes-határ, Római út	049, 048/16, 048/15
85083	Tataháza	8	Kígyós-híd Nyugat	033/1, 033/2, 034, 030/2
88775	Tataháza	9	Kopolya-dűlő	090/8, 090/7, 090/6
88777	Tataháza	10	Régiszőlők-dűlő I.	09/44, 09/12, 09/14, 09/31
88779	Tataháza	11	Régiszőlők-dűlő II.	09/13, 05
90197	Tataháza	12	55. út, 69 km Dél I.	0121/9
90199	Tataháza	13	Kántorhegy	0105/62, 0121/7, 0156, 0105/52, 0105/53
90201	Tataháza	14	55. út, 69 km Dél II.	0121/13, 0121/12, 0121/11

